

Digitaal

uv-spotlakken

In Deventer draait de eerste en enige digitale uv-spotlakmachine van de Benelux. Drukkers kunnen er hun producten laten veredelen met uv-lak, wat zeker voor kleine oplagen een aantrekkelijk alternatief is voor zeefdruk.

Adri Bults - een bekend gezicht in grafisch Nederland - zag de digitale uv-spotlakmachine MGI Jetvarnish voor het eerst tijdens Drupa 2008. 'Toen was de machine er alleen nog in het 36/50 cm-formaat, nu gelukkig ook in het 52/74 cm-formaat, waardoor ze dus geschikt is voor vellenoffsetdrukwerk. Maar het was toen al iets compleet nieuws.' Na zeven jaar Wifac werkt Bults tweeënhalft jaar voor Mitsubishi Lithographic Presses. Hij gaat met MLP mee naar machinehandel Ceelen en neemt van daaruit een klant mee naar Parijs, voor een demo van het bijzondere spotlakapparaat. Resultaat: niet de klant, maar Bults koopt uiteindelijk de machine. Hij ziet een gat in de markt. 'Ik wist bijvoorbeeld dat Wöhrmann voordat het zeefdruk in huis haalde, voor zo'n 300.000 euro aan uv-lakveredeling inkocht. Dat heeft me aan het denken gezet.

Daarbij komt dat kleine oplagen (digitaal) drukwerk en variabele data de trend zetten.' Als Bults een tijd later in de WW belandt, neemt hij een dapper besluit. Nadat hij de bank meekrijgt, schaft hij als eerste en enige in de Benelux de digitale uv-spotlakmachine aan, huurt een ruimte in het grote pand van binderij Sikkens in Deventer, en start zijn bedrijf UV Spot.

Precieze afstemming

Nu, een jaar later, toont Bults trots hoe het werkt. De net binnengekomen PDF is in feite de lakvorm van de vijfde plaat zoals een drukker die op de pers zou leggen. 'Het enige verschil is dat ik de PDF bij voorkeur in 360 dpi ontvang, want het bestand moet nog worden omgezet naar bitmap. Drukkers zijn natuurlijk gewend om met 300 dpi te werken. Dus dat is soms lastig.' Bults legt het drukwerk in de

invoer, die is voorzien van fotocelregistratie. 'De aanleg is vergelijkbaar met die van een vouwmachine', vertelt hij. 'Ik gebruik een vel om het register te bepalen en dan nog ongeveer tien vellen voor de juiste x- en y-coördinaten, het pas leggen en het optimaliseren.' Via de ingebouwde software kan degene die de machine bedient het beeld roteren en stretchen om het precies af te stemmen op het te lakken object.

Drop-on-demand-technologie

Bults stelt de papierdikte en de snelheid in en kiest voor een van de drie oplopende glanswaarden: zijde, gloss of high gloss (oplopend van 1 tot 3 drops per bitmap). Vervolgens doet de zeven meter lange, bijna twee ton wegende MGI Jetvarnish haar werk. Vanuit een zesliterzak wordt de uv-lak - een overigens door de Franse fabrikant

beschermend product - naar de acht piezo-printkoppen in het hart van de machine gepompt. De in hoogte verstelbare printkoppen werken volgens de 'inkjet drop-on-demand'-technologie. 'De koppen geven alleen lak wanneer dat nodig is, en het is een gesloten systeem', licht Bults toe.

Infrarood en uv

Het drukvel met lak gaat vervolgens langs de ingebouwde infraroodlampen. 'De laag uv-lak wordt zo gelijkmatiger verdeeld doordat de lijnen lak in elkaar vloeien, en door het opwarmen en polijsten wordt de glanswaarde nog hoger', legt Bults uit. In het laatste gedeelte van de machine zitten - uiteraard - de uv-lampen. Die zorgen ervoor dat de uv-lak direct droog is en dat het drukwerk klaar is voor verdere verwerking.

Dat laatste is natuurlijk niet altijd het geval. Bults krijgt allerlei substraten aangeleverd met de opdracht die te voorzien van spotlak, variërend van 50/70-vellen van een offsetmachine tot kaarten van bijvoorbeeld een HP Indigo. 'Zolang het materiaal niet dikker is dan 1 millimeter is er geen probleem en kan ik zelfs pvc en plastic verwerken', zegt Bults.

Of voorbereiding nodig is hangt sterk af van de papierkwaliteit. Voor digitaal drukwerk is vooral laminieren bijvoorbeeld een randvoorwaarde. Vandaar dat Bults een thermische Tauler-lamineermachine naast de Jetvarnish heeft staan. Maar als de papierkwaliteit het toelaat en het drukwerk is voorzien van dispersielak of all-over persvernis, kunnen de offsetvellen ook rechtstreeks worden verwerkt.

Lage instel- en opstartkosten

'Spotlakken is een techniek die een extra beveiliging geeft aan bijvoorbeeld entreekaarten of certificaten. Het geeft extra uitstraling en cachet aan verpakkingen, het drukwerk krijgt er echt een toegevoegde waarde door.' Drukkers weten dat natuurlijk wel, maar ze lopen altijd tegen de hoge prijs aan. Bults beweert dat uv-spotlakken dankzij de digitale uv-lakmachine zelfs voor kleinere oplagen betaalbaar wordt. Een rekenvoorbeeld: 'Voor 200 vel van 32/46 cm tweezijdig lamineren en eenzijdig uv-spot

kom ik op 180 euro. Dan wordt uv-spotlak toch echt wel verkoopbaar?' Dit komt ook doordat de instel- en opstartkosten in vergelijking met zeefdruk laag zijn. Bults: 'Voor de eerste vellen reken ik 30 euro startkosten en 90 euro aan vaste orderkosten, daarna begint op een bepaald moment de staffel te lopen.'

Niet opdikkend

Voor al te grote oplagen moet men niet bij hem aankloppen. 'Ik had laatst een order van tien-duizend stuks. Dat is wel het maximum. Maar oplagen van twee- tot drieduizend zijn goed te doen.' Het enige echte nadeel van digitaal uv-lakken ten opzichte van zeefdruk, is dat de uv-lak niet opdikkend is. Dat bijzondere effect blijft dus voorbehouden aan zeefdruk, geeft Bults toe. 'Ik kan niet alles wat met zeefdruk kan, maar ik kan wel weer andere dingen, zoals verlooptinten en het verwerken van halftonen door een dunnere laklaag aan te brengen. En we doen op dit moment tests met variabele data in spotlak'

Brand in de machine

Bults zegt veel te hebben geleerd in het voorbije jaar waarin hij achter de machine heeft gestaan, vooral over papier.

'Ik was natuurlijk niet gewend om met papier te werken. Ik heb echt ervaren dat het een natuurproduct is. Soms zie je in het ene na het andere vel plooiën trekken. Kom er dan maar eens achter waar het aan ligt. Is het de relatieve vochtigheid? Of mijn eigen humeur?' lacht hij. 'Ja, er is wel eens iets goed misgegaan. Ik heb een paar keer een brandje in de lakmachine gehad. De eerste keer schrok ik me rot. Ik kwam erachter dat dunne papierkwaliteiten soms omhoog gaan staan. Als de vellen dan onder de uv-lampen vast komen te zitten, vatten ze direct vlam.'

Van pionier tot expert

Omdat hij een pionier was in het digitaal uv-lakken, moest Bults alles zelf uitvinden. 'Je wordt gedwongen over dingen na te denken. Verder is het gewoon een kwestie van proberen, van trial and error.' Maar dat geldt natuurlijk voor elke pionier. Inmiddels is Bults uitgegroeid tot een expert en heeft hij intensief contact met leverancier MGI. 'Ik kan probleempjes die zich voordoen direct bespreken en we wisselen adviezen uit.' Zelfs van ver over de grens komen geïnteresseerde grafici naar Deventer. 'Ik heb al veel internationaal bezoek gehad, uit Duitsland, België, Polen en Zweden. Laatst zijn er zelfs Australiërs geweest die wilden zien hoe de machine in de praktijk draait.'

Milieuvriendelijk

Stil is de MGI Jetvarnish niet. Door de ventilatoren die in de machine zitten, klinkt ze als een pers die volop productie draait. Het is echter wel opvallend schoon in en rondom de machine, en de geur die eraf komt valt erg mee. Het is een ozonvrij systeem, waarmee het meest kwalijke aspect van uv ondervangen is. 'Ik heb in een jaar tijd maar één vaatje restafval', zegt Bults, en hij wijst op een blauw vaatje dat in een hoek staat. 'En ik gebruik nauwelijks oplosmiddelen.' Ook wat betreft het reinigen van de machine is Bults vindingrijk. 'De nozzles - spuitmondjes - in de printkoppen maak ik schoon met wattenstaafjes.' Je moet er maar op komen.

Arthur Lubbers

redactie@pers.nl

PERS.n
Trefpunt

Antismet poeder

Wie heeft ervaring met het gebruik van metpoeder bij hoge lineaturen meer dan 200 lpi? Ik sproei nu met KSL 22 µ en heb soms last bij het weerdrukken waardoor ik veelvuldig moet wassen. Heeft iemand misschien een tip, ander poeder, nog fijner poeder?

Reactie 1

Verschil tussen 20 en 22 micron is groot te nemen. Dit is vooral merkbaar op lagere gramgewicht. Het gebruik van hogere rasterlineaturen maskeren je probleem niet, maar brengt ze alleen maar beter in het licht. Soms heb je gewoon weinig keuze omdat je altijd concessies moet doen.

Reactie 2

Dat is voor mij al normaal geworden. Soms ontkomt je niet aan overdaad poeder om overzetten te voorkomen. Het komt door de groen lijn die de wereld is ingegaan en de mate van inkt opbrengst samen met minder papierverbruik (lees: minder papierwast). Bekijk je drukvorm en begin met de meest passende dergevoelige kant. Als er qua opmaak iets schijnt wat in jouw ogen beter kan zodat je minder restafval hebt dan overleggen met pre-press.

Reactie 3

Je kunt fijner 20µ proberen te gebruiken, maar 2 micron is groot verschil. Voelen en kijken per stapel.

Ook meepraten over vakproblemen? Ga naar PERS.nl